ПОЗИЦИЯ

ОТНОСНО: Мерките за гарантиране на дългосрочната финансова стабилност на българската пенсионна система и подобряване адекватността на пенсиите

- На първо място, трябва да се оцени положително професионалната работа на Консултативния съвет работил по „Мерките", който се е съобразил със значителна част от бележките на експерти и съветници направени по първия вариант на концепцията.

- За съжаление добрия анализ, изнесената фактология и безспорните констатации обаче не предлага нещо по различно от първите идеи за реформиране на пенсионната система. Впечатляващ например е извода, че „Близо 10 години по-късно след старта на реформата през 1999 г., анализът показва, че три от четирите цели са постигнати напълно или частично." Ами, че това си е направо добре?!

- В този смисъл мерките в концепцията за развитието на пенсионната система отново залагат на хората, които така или иначе съвестно са плащали и сега плащат осигуровките си. Факт ли , че след 2000 г. броят на осигуряващите се намалява в по-голяма степен от демографските тенденции?! Просто тези, които са плащали ще понесат и негативите на мерките, както увеличението на осигурителния стаж и/или на новите минимални възрасти за достъп, така и ниските заместващи коефициенти на осигурителния си доход. Очевидното е, че системата има силен дефицит, който не е ясно кога във времето ще бъде компенсиран и с какво и затова се предлагат „отложени плащания". Ами ако нямаше дефицит в бюджета, тогава щеше ли да има потребност от мерки за гарантиране на финансовата стабилност на системата?!

- Отново твърдим, че 10 години са само 1/3 от периода необходим, за да се оцени една пенсионна реформа, но пък има достатъчно натрупана практика от приложението на пенсионната реформа от 2000 г., за да се види, че тя е понесла твърде много погрешни решения през тези години. Пример в това отношение е приложението на реформата спрямо възрастта за пенсиониране на жените, за които всъщност реформата започна от 2009 г.

- Без да са изчерпани резервите на модела, без да бъдат въведени регулаторни и контролни механизми за преодоляването на някои негативни тенденции и откровени пропуски се тръгва към нови параметри.

- Категорично не се приема увеличението на възрастта на жените на 63 г., изравняването на възрастта за пенсиониране на мъжете и жените и обявеното паралелно увеличение до 65 г. Ако за определени категории и професии това би

могла да проработи, то в индустрията това крие сериозни рискове и е неприемливо.

- Увеличението на необходимия осигурителен стаж с 3 години, би могло да се дискутира само под условие за въвеждане на мотивиращи коефициенти при определена минимална възраст за придобиване право за пенсиониране в комплекс с мерки, като преустановяване намаляването на осигурителните вноски и се прилага „гъвкаво пенсиониране" и стимулиращи механизми наред с регулаторните и контролните механизми.

- В този контекст може да се мисли за мотивиращо предложение за отложено ползване на придобито право на пенсиониране до 31.12.2012 г., а периодът да се бонифицира например с месечен К=1.3. също може да се помисли за еднократно увеличение на минималните осигурителни доходи например с 25% от 1 юли 2010 г.

- Поддържаме тезата за запазване на ранното пенсиониране, което съществува в редица от страните в Европейския съюз и имаме резерви спрямо версията сочена в Мерките, че са взети законодателни решения, които вместо заложеното плавно ограничаване на ранното пенсиониране, режимът дори е облекчаван и разширяван. Да това е така, защото точно там е било необходимо, а не е ограничаван там където трябва. Ранното пенсиониране е право и избор на всеки и то не само във втория стълб, а и право и избор и в първия. Първо, взетите последващи решения по ранното пенсиониране показват само, че въпросът не е първоначално правилно поставен и по отношение на сроковете и по отношение на ресурса. Второ, че се смесва ранно пенсиониране на заети в специализирани системи с ранно пенсиониране на работещи при специфични условия на труд, въздействия и производствен риск. Трето, този труд трябва да бъде действително категоризиран.

- Всъщност с „казуса – ранно пенсиониране" изразяваме и принципната позиция за реформата на пенсионната система от 2000 г., която е в сила и сега, че всяка промяна на „обществения договор", трябва да се съпътства от период на усвояване. Период, който да даде право да се адаптираш и направиш своя избор и второ, да се компенсират засегнатите от промяната. Особено, когато се предлага, например 2 или 3 години преди финала на твоето участие в една система, изградена при други условия и правила.

- Адаптация или ристрикцията ли се предлага вместо компенсация на хората родени преди 01.01.1960 г., данъчни облекчения или покриване от бюджета, при липса на втори стълб на един контингент, на който предстои да се пенсионира в периода до 2022 г. при условия за мъжете – 63 г. и на жените 60 г.

- Този документ не коментира лансирания преди принцип за премахване на всички елементи на социално подпомагане от осигурителната система или на други елементи от осигурителните случаи.

- Всъщност логиката показва, че системата трябва да осигурява определена минимална пенсия при изпълнение на определени минимални критерии, а тези

които не ги покриват да бъдат подпомагани директно от социални фондове, а не от пенсионни.

- Предложените мерки за първи път опитват да променят традиционния български административен управленски модел, но и сега се предлагат решения които не стимулират съпричастност и мотивация, което е задължително, за да бъде една реформа подкрепена от обществото и социалните партньори.

В проведеното допитване до синдикалните представители наред с изложеното по-горе считаме, че мерките за гарантиране на пенсионния модел и неговата финансова стабилност и адекватност на пенсиите трябва да се приемат при отчитането на:

Като **ПРИЕМЛИВИ** се считат мерките:

- удължаване на преходният период за ранното пенсиониране от професионалните пенсионни фондове до 31 декември 2014 г.
- премахване тавана на новоотпуснатите пенсии и приемане на методика за автоматично актуализира нормативния ограничител на осигурителния доход и тавана на „старите" пенсии
- еднократно рязко повишаването на минималните осигурителни прагове, въвеждане на изискването или реда, държавните служители да си плащат осигурителните вноски
- възможността за финансово и инвестиционно управление на средствата на осигурените лица в капиталовите допълнителни задължителни пенсионни фондове и изграждане на система от действени гаранционни механизми за защитата на акумулираните средства на осигурените лица срещу инфлационния риск
- адекватният размер на пенсиите от трудова дейност да се обвърже с годишния индекс на инфлация, ръст на БВП, ръст на средния осигурителен доход, а минималната пенсия в съотношение спрямо минималната работна заплата за страната
- паралелно със стимулиране на доп. пенсионни схеми да се регламентира разработването на механизми за осигуряване чрез корпоративни социални фондове или социални буфери с участието на социалните партньори синдикати и работодатели през системата на колективно договаряне или споразумения

Като **НЕПРИЕМЛИВИ** се считат:

- провеждането на особено драстични мерки за гарантиране на пенсионния модел и неговата финансова стабилност
- преизчисляването единствено на стажа от 10 години за I категория труд и 15 години при II категория труд за осигурителен стаж, защото това първо е несправедливо и прави удължаването на срока за т.нар. ранно пенсиониране по реда на §4 на КСО безсмислено

- увеличение на възрастта за пенсиониране на жените, паралелното с увеличение на възрастта за пенсиониране на 65 години и за двата пола и увеличението на изискуемия трудов стаж с 3 години

- увеличението на изискуемия трудов стаж, което при премахването на точковата система си означава 3 години ефективен трудов стаж

- при ранно пенсиониране осигурените да получават пенсия до навършване на определената възраст само от натрупаните средства по индивидуалната им партида

- премахване на всички елементи на социално подпомагане, което трябва да бъде съобразено с периодите на хиперинфлацията, ниските доходи в периода на преход, социалните последици от приватизацията, прекъснатото осигуряване на значителен контингент особено в индустрията, ако не се намери решение през социалното подпомагане.

Като **НАПЪЛНО ПРИЕМЛИВИ** се считат:

- запазване на ранното пенсиониране свързано с категоризацията на труда на заетите в определените специфични икономически дейности, като приравняването на стажа от първа и втора към трета категория труд да се запази със сега действащите коефициенти за всичките години, за които е внасяна осигурителната вноска

- създаване на възможност при ранно пенсиониране да се получават освен средствата по индивидуалните партиди на осигурените лица в допълнителните пенсионни фондове и определена част от пенсията по солидарния осигурителен стълб до навършване на определена възраст

- въвеждане на регулаторни и контролни механизми за преодоляването на негативни тенденции и откровени пропуски и законодателни мерки срещу отклоняването или укриването на осигурителни вноски от страна на осигурителите

- провеждането на широк обществен дебат и национален консенсус, ако се предлагат по-радикални промени и особено драстични мерки

- да отпадне правото на работодателите да уволняват по чл. 328 ал.1 т.10 хората, които придобиват правото на пенсия и искат да продължат да работят и при въвеждането на т.нар. минимална възраст, с възможност през колективното договаряне да се гарантира правото на работника на „гъвкаво пенсиониране”.

4 юни 2010 г.
Красимир Кръстев
Председател
НФТ"Химия и индустрия" - КНСБ